

vallás

kép: Vecsei Zéta

Bevezetés az átadásba – a buddhista ökológia alapgondolatai

A globális környezeti válság napjainkban az érző lények szenvedésének egyre nyilvánvalóbb (hatásos) okává vált.

Hiszem, ha látom - a hétköznapi élet csodája

Az ember látása a fénynek mindössze a 400-800 nanométer közötti spektrumára, a hallásunk mindössze a hangrezgések 20 Hz és 20 KHz közötti spektrumára terjed ki.

Veszedelmes ISZONYOK

Megtanultam, hogy csak attól félek, amit nem ismerek jól, vagy amiben nem bízok. Amit barátomnak tartok s együttérzést érzek iránta, attól nincs miért félnem, elég ha körültekintő és megfontolt vagyok.

Visszavágyom, a csend otthonába

Úgy vélték, valaki tréfából változtatta meg a kereszt helyét, ezért visszavitték azt az eredeti helyére. Az egyik falubeli hívő vállalta, hogy őrt áll s meg lesi azt, aki az éjszaka leple alatt kereszt-költöztetéssel szórakozik.

Provokátoriskola

Vallás kontra ateizmus:
a hívők valójában bojtosúszójú halak,
az ateisták pedig meg fognak döglenni

Intelligens, kommunikatív, konstruktív, innovatív, optimista

Mentrópia álláspályázat

Ha fent felsorolt tulajdonságokból legalább három jellemző rád,
érdemes pályáznod szerkesztőségünk üres pozícióira!
Az állampolgár lapja bővíti csapatát,
hogy újult erővel működhessen a jövő értelmiségének kiadványa.

Ha hiszel a média erejében, mit és hogyan közvetít a nép felé...

Ha hiszel egy értelmesebb világ lehetőségében...

Ha hiszel az egyén erejében...

Információ rólunk: http://mentropia.2722.hu/mentropia_nagykonyv.pdf

Ha felkeltettük érdeklődésed pozíciókra jelentkezhetsz:

Újságíró:

szöveges önéletrajzod és két cikked

Rovatvezető:

szöveges önéletrajzod és a rovattartalmi, -vezetési elképzeléseid és egy cikked

Sajtókapcsolati munkatárs:

szöveges önéletrajzod (kiemelve érdeklődési körödet, kapcsolati hálódát),
illetve a pozícióról alkotott elképzeléseid, 5 számodra fontos, aktuális téma, hír megjelölése

Grafikus:

önéletrajzod, egy „Vallás”, egy „Ingatlan” címen elkészített és egy szabadon választott műved

Fotós:

önéletrajzod és 5-5 fotó “Vallás” és “Ingatlan” témában

elküldésével a mentropia.allas@gmail.com címre.

Követelmények:

+felelősségtudat

+önállóság

+kitartás

Előnyt jelenthet:

+origami ismerete

+jogi és/vagy műszaki érdeklődés

+underground és/vagy zöld kultúra ismerete

+népek meséiben való tájékozottság

+kiskocsmákban és/vagy koleszos

receptekben való jártasság

+az élet szeretete

Amit kínálunk:

+Aktív részese lehetsz a

média-megújítási folyamatnak.

+Meghallgatjuk a véleményed.

+Önkifejezés, kreativitás, lehetőség.

A világ veled lesz teljes!
Új-gondolkodókat keresünk.

MENTRÓPIA
az állampolgár lapja

MEGFORDÍTJUK A VILÁGOT!
www.mentropia.hu

Bhagavad-Gíta

X. ének

[19.] Az Istenség Legfelsőbb Személyisége így szólt: Jól van, beszélek neked, óh, Ardzsuna, csodálatos megnyilvánulásaimról, de csak a legfontosabbakról, mert fenségemnek nincsen határa.

[20.] Óh, Ardzsuna! Én vagyok a Felsőlélek, aki ott lakozik minden élőlény szívében. Én vagyok minden lény kezdete, közepe és vége. [...]

[25.] A nagy bölcssek közül Bhriгу, a hangvibrációk közül a transzcendentális om vagyok. Az áldozatok között a szent nevek éneklése [dzsapa], a mozdíthatatlan dolgok közül pedig a Himalája vagyok. [...]

[[32.] Óh, Ardzsuna, valamennyi teremtésben Én vagyok a kezdet, a vég és a közép is! A tudományok közül az önvalóról szóló lelki tudomány, a logika művelői közül pedig a végső igazság vagyok.

[33.] A betűk közül az "a", az összetett szavakban pedig a kettős szó vagyok. Én vagyok a kimeríthetetlen idő is, s a teremtők közül Brahmá vagyok. [...]

[42.] De mit érsz azzal, ha mindezt a sokféleséget felismered, Ardzsuna? Énem parányi töredékével áthatom és fenntartom ezt az egész univerzumot.

[34.] Én vagyok a mindent elpusztító halál, és a jövőben keletkező megnyilvánulások létrehozó elve. A nők közül hírnév, szerencse, finom beszéd, memória, értelem, állhatatosság és türelem vagyok. [...]

[36.] A csalások közül a szerencsejáték, a ragyogók között a legragyogóbb vagyok, de Én vagyok a győzelem, a kaland és az erők ereje is. [...]

[38.] A törvénytelenséget elfojtó eszközök közül a büntetés, a győzelemre vágyók között az erkölcs, a titkok közül a csend, a bölcssek között pedig a bölcsesség vagyok.

[39.] Óh, Ardzsuna, minden lét teremtő magja is Én vagyok! Nincsen olyan mozgó vagy mozdulatlan lény, ami létezhetne Nélkülem.

[40.] Óh, ellenség hatalmas legyőzője, isteni megnyilvánulásaim végtelenek! Amit elmondtam neked, az csupán jelzi végtelen fenségemet.

[41.] Tudd meg, hogy minden fenséges, gyönyörű és dicsőséges teremtmény pompám szikrájából születik csupán!

Maurizio Cattelan, A kilencedik óra, 1999, installáció a Velencei Biennálén

“Ennyi év után végre Janinak (14) is leesett”

A lap szerkesztésénél arra törekedtünk, hogy egy átlagos tintasugaras nyomtatóval kis, esztétikus képet és jó minőséget kapjon az olvasó, ha szeretné magával vinni, internet-hozzáféréssel nem rendelkezők számára megmutatni. Ha bárkinek bármilyen jogát megsértettük, kérjük értesítsenek minket, hogy korrigálhassuk hibánkat!

E számunkban - az írásaink mellett - a hindu vallás egyik legfontosabb szentkönyvéből, a Bhagavad-Gítából idézünk.

Gondolkodtató kikapcsolódást!

Sablik Henrik
főszerkesztő

A kegyelem iskolája	4
Bevezetés az átadásba	5
Hiszem, ha látom	7
A hit ereje	8
A hit és az emberi kapcsolatok...	8
Pályakép II. rész	9
“Mi hittünk a szeretetben”	10
Alternatív hozzáállás, buddhista filozófia	10
Visszavágyom a csend otthonába	11
Szanszkrit-magyar szótár	12
Veszedelmes ISZONYOK	13
Vigyázat! Provokátoriskola!	14
Ajánlók	15
Erőszakmentesen	16
Az ajándék	17
Megtévesztő hitelkártya hirdetések	18
A Bölcs és a Gyermek	19

KHARISZ, A KEGYELEM ISKOLÁJA

A „kharisz” görög szó, azt jelenti kegyelem. A belváros szívében, a nyolcadik kerületi Golgota utca 3. szám alatt működik 1995 óta a Kharisz Keresztény Általános Iskola, ahol első osztálytól a nyolcadikig tanulhatnak a nebulók. Az iskola igazgatónőjét, Bokor Gyöngyit kérdeztük.

M: - Miért pont Kharisz lett az iskola neve?

BGY: - A kharisz görög szó, jelentése kegyelem. Az iskolát alapító keresztény szülők és tanárok azért választották ezt az elnevezést, hogy iskolánk

egyik legfőbb célját kifejezzék vele. A Biblia szerint Isten kegyelme sokkal több pusztá megbocsátásnál, bűneink következményeinek eltörlésénél. Isten nemcsak elfogad minket úgy, ahogy vagyunk, de elhívott minket arra is, hogy Őt követve éljük az életünket, Jézus Krisztusban pedig megajándékozott minket mindennel, ami ehhez az Isten szerint való élethez szükséges. Képletesen szólva, arra hív minket, hogy repüljünk, de a szárnyakat is megadja hozzá. Ennek az életnek az átadása iskolánk egyik legfőbb célja.

M: - Az iskola tehát keresztény értékrendszert vall. Tagja valamelyik történelmi egyháznak vagy valamelyik elfogadott kisegyháznak?

BGY: - Iskolánk fenntartója a Magyarországi Biblia Szóló Egyház, hitvallásunk a történelmi protestáns egyházakéhoz áll közel, de mind tanáraink, mind a diákok több különböző felekezetből kerülnek ki. A felvétel nem kötődik felekezeti hovatartozáshoz.

M: - Mióta és milyen rendszerben működik az iskola?

BGY: - 1995-ben kezdte meg iskolánk működését felmenő rendszerben. 2003-ban ballagtak el az első nyolcadikosaink. Évfolyamonként egy kisebb létszámú osztályt indítunk. A kis létszámot - ami maximum tizenöt-húsz fő - azért tartjuk fontosnak, hogy a tanítás-tanulás személyes jellegét minél inkább megőrizzük.

M: - Miben különbözik és miben hasonlít a Kharisz a hagyományos általános oktatási intézményekhez képest?

BGY: - Természetesen az államilag előírt tananyagot ugyanúgy elsajátítják a gyerekek, mint bármelyik másik iskolában, a kompetenciamérések és a felvételi vizsgák eredményei is ezt mutatják, és délutánonként is színes programokat biztosítunk nekik, hogy képességeiket minél inkább kibontakoztathassák.

És miben vagyunk mások?

Diákjaink családjaival szorosan együttműködve, biztos szellemi és erkölcsi alapokat igyekszünk életükben lefektetni. A jó tanulmányi eredmények elérésén túl, bölcs, Isten szerint való életvezetésre is ösztönözzük őket. Ehhez a Biblia legfőbb segédeszközünk, mely nem csak az istentiszteleteken és áhítatokon kerül elő, hanem sokszor a tanórákon is. Elkötelezett hívő tanáraink példamutatása is nagy hatás-

sal van a gyerekekre. Emellett családi légkör fenntartására törekszünk, mivel hisszük és tapasztaljuk, hogy a tanárok-diákok közötti jó kapcsolat, a tanítási órák békés, elfogadó légköre nagyban segítik gyermekeinket a hatékony tanulásban. Igyekszünk megtalálni az egyensúlyt az elvárások, a magas mérce és a szeretetteljes kapcsolat között.

M: - De nem csak keresztények vagy a gyülekezetbe járók járhatnak az iskolába...?

BGY: - Elsősorban keresztény családok választják iskolánkat, de természetesen szeretettel várunk bárkit, aki érdeklődik az iskola iránt és a házirendben foglaltakat elfogadja.

M: - Szülőként miért éri meg, hogy gyermekem a Kharisz Iskolába jár?

BGY: - Keresztény szülők számára úgy gondolom, hogy ez nem is kérdés, de hadd szóljak most néhány szót azokhoz, akik számára nem a hit és a bibliai nevelés az elsődleges. Tehát... Amennyiben biztonságos helyen szeretné tudni a gyermeked, ha azt akarod, hogy törődő, mosolygó felnőttek vegyék körül, figyelembe vegyék egyéni képességeit és a lehető legtöbbet próbálják meg kihozni belőle, ugyanakkor legyen ideje és lehetősége gyerekeknek maradni, ha fontos számodra, hogy kikkel barátkozik, milyen meggyőződésai vannak, úgy gondolom, hogy nálunk a helyetek.

M: - Tényleg szeretnek a gyerekek iskolába járni?

BGY: - Iskolába járni mindenképpen, sokszor úgy kell kirobbantani őket a napköziből négy óra után. A tanulás szeretete persze más kérdés, de idővel a kevésbé lelkesek is ráéreznek annak az ízére is...

M: - Mit csinálnak a nebulók a tanítás után? Vannak délutáni programok vagy egyéb lehetőségek?

BGY: - Ahogy azt már korábban említettem, változatos délutáni programokat kínálunk a gyerekeknek, hiszen ezek a szakkörök, tanfolyamok nagyszerű lehetőséget nyújtanak a tehetséggondozásra is. Zene, sport, kézművesség és nyelvtanulás mind szerepel a listán.

M: - Ha szeretném majdan beírni a kisfiam, akkor mit kell tennem? Milyen felvételi követelmények vannak, ha vannak?

BGY: - Időpont-egyeztetés alapján személyes beszélgetésre hívjuk az érdeklődőket, emellett lehetőséget biztosítunk óralátogatásra is.

M: - Gyermekek még nem iskolaérett, de én szeretném megnézni az iskolát, betekinteni a Kharisz életébe. Mire van szükségem ehhez?

BGY: - Minden érdeklődőt szeretettel várunk, csak egy időpontot kell egyeztetni.

M: - Már elkezdődött a tanítás... Gondolom, sok dolga van ilyenkor egy iskolaigazgatónak...

BGY: - Hát az unalom szó valóban nem szerepel a szótáramban, de a befektetés bőven meg is térül.

Szabó Borka

BEVEZETÉS AZ ÁTADÁSBA A BUDDHISTA ÖKOLÓGIA ALAPGONDOLATAI

„Bevezetés a buddhista természetbölcséletbe” című buddhista ökológiai szöveggyűjtemény kapcsán

A buddhista ökológia tárgya a jelenkori globális környezeti válság buddhista értelmezése és kezelése. De milyen haszon származhat abból, ha a modern ökológia tudományos ismereteit a buddhista tanítás nézőpontjából vizsgáljuk felül? Egyáltalán, hozzájárulhat-e a Tan a környezeti válság kezeléséhez, esetleges megoldásához? Más szavakkal: tartalmaz-e és egyáltalában tartalmazhat-e bármilyen megszívlelendő tanítást egy kétezer-ötszáz éves tradíció az újkori ipari termeléssel és technológiai fejlődéssel együtt fellépő, de csak napjainkra kiszélesedő környezeti válsággal kapcsolatban?

Buddhista nézőpontból röviden a következő válasz adható. Lényegében – de üdvtani szempontból mindenképpen – érdektelen, hogy a megvilágosodott *Gautama Sziddhártha* tanítását vallásnak, világnézetnek, filozófiai, etikai, morális rendszernek vagy ezek valamilyen kombinációjának tekintjük-e. A buddhizmus eredeti, legfontosabb és végső célja az érző lények szenvedésének csökkentése és megsemmisítése. A szenvedések kialakulását tudományos alapossággal elemző és megszüntetésükre gyakorlati útmutatást adó Buddha a mai értelemben vett ökológiai problémákkal közvetlen formában természetesen nem foglalkozott. De nem egyszerűen azért, mert azok a késő bronzkor idején ismeretlenek voltak. A buddhista ontológia szerint csak az a dolog létezik, ami képes valamilyen más dolog létrejöttében közreműködni. Aminek nincs hatása, az nem létezik. Tehát a buddhizmus az elméletileg „elgondolható” ökológiai problémákat csak hatásosságuk esetén fogadja el létezőknek, *in*

sensu stricto akkor, ha az érző lények szenvedéseinek okaként lépnek fel. *A globális környezeti válság napjainkban az érző lények szenvedésének egyre nyilvánvalóbb (hatásos) okává vált. Így tehát nem véletlenül, hanem Buddha tanításának logikus és kikerülhetetlen következményeként került a buddhista üdvtan érdeklődésének gyűjtőpontjába. Láthatóan egyre nagyobb szükség lesz az így fellépő szenvedés csökkentésére alkalmas buddhista életszemléletre és életvitelre.*

A buddhizmus céljának megvalósítása – a szenvedés megszüntetése, a múlandó, az elégtelen és a lényeg nélküli kondicionált világban való újjászületésektől való megszabadulás – kiegyensúlyozott szellemi fejlődés, kitartó gyakorlás és tudatos életvitel eredménye. A buddhizmus szemléletétől és gyakorlatától a mindennapi életvitel teljesen idegen lenne, ha az a mai környezeti problémákkal csupán kifinomult intellektuális érdeklődésből foglalkozna. Mivel kialakulásakor ilyen jellegű problémák valószínűleg fel sem merültek, a buddhizmusnak úgy, akkor és ott kellett és kell az egész emberiséget érintő jelenkori környezeti válság problémáival szembenéznie, ahogy, amikor és ahol azok az érző lények szenvedéseinek új forrásaivá váltak – a buddhizmus pedig ezekre ténylegesen ettől a ponttól kezdve tekint megoldandó problémaként.

A természettudományok újkori fejlődését és modern társadalmakban betöltött szerepét azonban már a kezdetektől a nagyobb fogyasztás érdekeit szolgáló tudás megszerzése motiválta, olyan tudati szennyezőkkel a háttérben, mint a vágy, a mohóság, az önzés és az irigység. A „szedd szét, ismerd meg, ird le a törvényszerűségeit, és hozz létre hatékonyabbat, értékesebbet, de mindenesetre újabbat” elvvel jellemezhető tudományos fejlődés motorját a tudati szennyezők üzemanyaga hajtja előre. Következésképpen azt sem nehéz felismerni, hogy mik is azok az újonnan létrehozandó fogyasztási javak, amik még ebben a szinte tökéletesnek látszó fizikai világban található dolgoknál is különbek, értékesebbek és vonzóbbak: lényegében minden – és jóformán kizárólag – az ember érzéki vágyait kielégítő és fogyasztói magatartását szolgáló dolog.

A társadalom alkalmatlansága

Az egyik, és a materialistáknak talán legfontosabb ok az egyértelmű sikertelenség. A fogyasztáson alapuló modern társadalmi és politikai berendezkedés több évtizede bizonyítja alkalmatlanságát arra, hogy a környezeti válságra utaló tudományos ökológiai ismereteket vészjelzőként, a természettel kapcsolatos „helyes” (vagy helyesbítő) magatartásformákat megalapozó indítékokként ismerje fel és fogadtassa el társadalmi szinten. Ha a tudomány egy problémára – az adott politikai viszonyoktól függően vagy akár attól függetlenül is – nem kínál megoldási lehetőséget, akkor az emberek spirituális irányban tájékozódnak. *A természeti források totális kizsákmányolása, a fogyasztói szemlélet szinte kizárólagos érvényesítése a természet- és a környezetvédelem érdekeivel szemben arra utal, hogy az emberiség tudásának azon formáit is számításba kell venni a környezeti gondok enyhítésére vagy megoldására, amelyek – ebből a szempontból legalábbis – eddig figyelmen kívül maradtak. Ezek közé tartoznak a hagyományok és a vallások ismeretei, és így a buddhista tanítás is.*

A modern, iparosodott világban a környezeti válság problémáinak megoldását – kimondva vagy kimondatlanul – szinte mindenki a természettudományos ismeretek bővülésétől és a társadalmi fejlődéstől várja. Hogy jöhetett létre és válhatott egyeduralmúvá – ebben a felvilágosultnak hazudott modern korban – ez a legsötétebb középkort idéző, nemcsak megalapozatlan, hanem a tapasztalatnak is gyökeresen ellentmondó babona? Látnivaló, a tudományos és technikai ismeretek újkori robbanásszerű növekedése és a társadalmi fejlődés sok esetben nem nyújtottak megoldást, éppen ellenkezőleg: problémák okozóivá váltak.

A tudomány alkalmatlansága

A tudománynak a környezeti válság mérséklésére vonatkozó sikertelenségének egyik legfontosabb oka a tudományos kutatások haszonelvűsége. A szenvedés mérséklésére tett tudományos erőfeszítések leggyakrabban emlegetett példája a gyógyszerkutatás. Megvizsgálva

azonban, statisztikai adatok bizonyítják, hogy *a gyógyszerkutató nem a szegényeket tömegesen sújtó* (pl. a népegészségügyi szempontból jelentős fertőző) *betegségek, hanem a fizetőképes keresletet jelentő gazdagok jóléti betegségei* (cukorbetegség, keringési rendellenességek, rák) *ellen használható gyógyszerek fejlesztésével van elfoglalva.* Az 1975 és 1997 év között eltelt 22 éves periódusban forgalmazott 1223 gyógyszer közül csak 13 hatóanyagát fejlesztették kifejezetten trópusi betegségek elleni indikációra, viszont lábköröm-gombásodás, elhízás, kopaszodás, ráncosodás elleni és potencianövelő készítmények forgalma évről évre több milliárd dollár. A tendencia pedig folytatódik...

Annak ellenére, hogy a modern tudomány örökösen a meglévő problémák végleges megoldását hangoztatva lép fel, ma már világosan látható, hogy ez önmagában is mennyire hiú remény. A huszadik század végére ismét megjelent és jelentőssé vált – a korábban már véglegesen eltűntnek vélt – tuberkulózis, a malária és a vérhas, miközben azelőtt ismeretlen, gyógyíthatatlan betegségek – hepatitis C, AIDS, ebola – jelentek meg (Afrika Szaharától délre eső részén a felnőtt lakosság több mint 20%-a HIV-pozitív!). A folyamat a tüneti kezeléshez hasonlít, csak *eltünteti* a tüneteket, de magát a kórokozót nem *szünteti* meg. Ha a terápia nem a valódi okokat, csak a tüneteket szünteti meg, akkor azok - megszokott formájukban, vagy új alakot öltve - ismét

manifestálódni fognak. A gondolatmenet környezetre vonatkoztatott buddhista analógiája kézenfekvő: *ha – amint azt a buddhista tanítás állítja – a környezet állapota az ember morális állapotának függvénye, akkor a tudatlanság, a mohóság, a ragaszkodás stb. okozta környezeti válság is csak az okok (tehát a tudatlanság, a mohóság, a ragaszkodás stb.) megsemmisítésével szüntethető meg. A válság egyes tüneteinek a kezelése csak látszatomegoldás* (ahogy a kommunális hulladék hulladéklerakó helyeken történő tárolása), *a válság egészének tényleges megoldása* (a kommunális szemét mennyiségének jelentős csökkenése) *csak a túl-fogyasztásban és*

pazarlásban megnyilvánuló tudati szennyezők gyökeres kiirtásától várható. Ha nem semmisítjük meg az okokat, akkor a tünetek megszokott formájukban (mint kommunális hulladék) *vagy új alakot öltve* (mint kommunális hulladékkal elszennyezett élőhelyek és vízkészletek) *jelennek meg.*

A társadalom és a tudomány együttes alkalmatlansága

A tudomány – mint minden szándékos emberi cselekedet – etikai minőségének megfelelő karmikus következményekkel jár. Az akaratlagos tettek immanenciájára vonatkozó törvény kimondja, az ilyen cselekedetek – beérésük esetén – önmagukra visszaható következményekkel járnak. *A szenvedés megszüntetéséhez vezető út* (az ún. *Nemes Nyolcú Ösvény*) *első lépése a helyes szemlélet.* Ennek előfeltétele az üdvös és káros cselekedetek etikai megkülönböztetése, azok szándékai és következményei szerint. *A buddhista karmatanítás alapja a szándékok és következmények etikai minőségének következetes megfeleltetése: a káros tettek kikerülhetetlenül szenvedést okoznak, az üdvös tetteknek viszont boldogság lesz a gyümölcse.*

A problémát az okozza, hogy a közgondolkodás általában elfogadja a kétségbevonhatatlanul üdvös szándékoktól vezérelt tudomány eredményeivel alátámasztott (vagy akaratlanul / akaratlagosan alátámasztottnak látszatott) politikai, gazdaságpolitikai tetteket, még akkor is, ha annak káros következményei nyilvánvalóak, miközben a józan ész kritikája és felülvizsgálata nélkül fogadja el a dogmaszerű szembeállítást: a „hasznos” tudósok és „káros” politikusok vízióját. Az üdvös szándékkal művelt üdvös tudományok üdvös, „cenzúrázatlan”, vagy csak szűk szakmai közösségen belül elfogadott eredményeinek így létrejövő káros következményei ellentmondani látszanak a szándékok és következmények azonos etikai minőségét megfogalmazó karmatanításnak. Persze csak látszólagosan, hiszen az ellentmondás oka az egyéni (elme/test) és a társadalmi (én/mások) létbirodalmak – vagy másképpen: az egyéni és közösségi karmák – megkülönböztetésének elmulasztása. De ennél lényegesebb, hogy *mivel a cselekedetek befolyási övezete az egyéni szinten messze túlér és hat: a társadalmi létbirodalmába tevődik át, így a következmények előreláthatóságának és az okok visszakövethetőségének lehetősége is ugrásszerűen csökken, vagy teljesen megszűnik a társadalom bonyolult viszonyai között; ez pedig természetesen az egyéni felelősségérzet radikális csökkenéséhez és eltűnéséhez is vezet.* Nietzsche szerint „... csak az egyes ember érzi felelősnek magát. A sokaságot azért találták ki, hogy olyan dolgokat tegyenek, amelyekhez az egyes embernek nincs bátorsága.” A tudományos eredmények környezeti problémák megoldására való alkalmazhatóságát leginkább azonban úgy tűnik, hogy a mindenkorai politikai feltételek hátráltatják.

Mindezen gondolatok a *Bevezetés a buddhista természetbölcseletbe* c., alább részletezett buddhista ökológiai szövegyűjtemény alapgondolatai, amelyek írásaiból következő számainkban még szemezgetünk (folytatjuk).

dr. Pap László Miklós

Szerkesztette: Mányoki Gergely

XIII. ének

[19.] Tudd meg: a Természet [az anyag] és a lélek egyaránt öröktől való: a változásokat és a jellegeket a Természet [anyag] hozza létre.

Hiszem, ha látom - a hétköznapi élet csodája

„és legyen néked a te hited szerint.” Jézus Krisztus

Nagyon sokáig bele sem gondoltam, hogy mekkora megfeszítő csoda az, hogy reggelente amikor fölbredek, az álmok mezején barangoló határtalan, időtlen tudat visszatér testembe, aztán én magamhoz térek, és hármasként (test-lélek-szellem) az ágyból kikelve, szemem előtt feltárul egy világ, amelyből éppen csak azt vagyok képes a külső érzékszerveimen keresztül megtapasztalni, mint amiről már önmagamban képet alkottam, azaz elképzelttem, megismertem.

A kvantumfizikusok kutatásai szerint az ember a külső érzékszervein keresztül (látás, hallás, tapintás, ízlelés, szaglás) az őt körülvevő valóságnak csupán 5%-át képes felfogni.

A valóságnak mindössze 5%-áról vagyunk képesek látás, hallás, ízlelés, szaglás és tapintás útján tapasztalatot szerezni. Ugye döbbenetes a tény, amit a tudósok elénk tárnak?

Elgondolkodtató, hogy a maradék 95%-ról nem tudunk érzékszervi tapasztalatot szerezni.

Az ember látása a fénynek, ami elektromágneses hullám, mindössze a 400-800 nanométer közötti spektrumára terjed ki, ami azt jelenti, hogy ami fölötté (infravörös) és alatta (UV) van, az számunkra láthatatlan, de nem azt jelenti, hogy nem létezik.

A hallásunk mindössze a hangrezgések 20 Hz és 20 KHz közötti spektrumára terjed ki, tehát a spektrum 20 Hz alatti és 20 KHz fölötti tartományainak hangrezgéseiről nem vagyunk képesek érzékszervi tapasztalatokat szerezni,

azaz e tartományok hallhatatlanok számunkra.

E két csöppnyi példázattal meg is éreztünk a láthatatlan és a hallhatatlan témájához.

Figyeljük csak meg, mennyire érzékletesen fedi fel szakrális nyelvünk a szavak igaz értelmét!

A világ látható része és a láthatatlan, a hallható része és a hallhatatlan ugyanannak a spektrumnak a részét képezi, de csupán abból kifolyólag, hogy nem tudunk róla érzékszervi tapasztalatot szerezni, még nem állíthatjuk azt, hogy nem létezik.

Igen korlátolt az, aki csupán azért, mert még nem szerzett valamilyen jelenségről érzékszervi tapasztalatot, nem létezőnek titulálja azt, és állítja: „nem hiszem”. Vicces, ugye?

Kijelenthetem bármiről, hogy „nem hiszem”, és ez szép misztikus ködbe burkolja a jelenséget, amiről beszélünk, pedig az igazságot jobban fedné, ha azt mondanám: „bocs, de még semmilyen tapasztalattal nem rendelkezem arról, amiről beszélsz.”

Ami látunk és amit hallunk, az csupán a jéghegy csúcsa.

Arra a kérdésre, hogy valóság végtelen bőségben tükröződő sokféleségéből mi magunk mennyit vagyunk képesek megtapasztalni, a válasz az, hogy az a belső világunkon múlik elsősorban, mert a belső tanulás (imagináció, vizualizáció, elképzelés, bele-élés, megézés), azaz a fogalom- és képalkotás sokszor megelőzi a külső, érzékszervi tapasztalatokat, amiket magunkévá teszünk a külvilágban.

Életünk legnagyobb csodája lehet az a tapasztalat, hogy a gondolati alkotás mindig megelőzi a fizikai aktivitást, tehát ahhoz, hogy egyáltalán megmozduljunk, először mentális energiákat kell mozgósítanunk (a gondolati energiából tetterő lesz).

A külső valóságunkat a belső, mentális vagy tudati képeinknek, elképzeléseinknek és hitrendszerünknek megfelelően alakítjuk, azaz, ahogyan a sokat látott Lora filmplakát szlogenje is hirdeti: „Csak azt látsz, amit akarsz.”

Itt hozhatom még példának országunk egyik legértékesebb természetgyógyásza, Ferenczy László lényeglátó mondását is: „Teljesen mindegy, hogy mit hiszel, igazad van, mert pontosan a hitrendszerednek megfelelő valóságban élsz.”

Valóban ennyire egyszerű lenne a valóság megfejtése? Úgy hiszem, igen.

Legyen nekem az én hitem szerint.

Ajánlott filmek:

The Secret – A titok (A vonzás törvénye)

What the bleep do we know? – Mi a csudát tudunk a világról?

Reich Károly

A hit ereje

Ha vallásról beszélünk, mindenkinek az első gondolata, hogy milyen vallás: katolikus, református, zsidó vagy bármi más. Pedig, ha elmélyedünk a szó értelmében, nem ilyen egyértelmű dolgot találunk.

Réges-régi idők óta - mondhatnám, amióta az eszünket tudjuk - valamilyen vallást gyakoroltunk így vagy úgy. Sőt, még évekkel ezelőtt is sokkal jellemzőbb volt templomba járni és perceket tölteni imával. Az emberek kevésbé voltak gátlástalanok és erkölcstelenek. Szomorú kimondani, de sajnos többségében negatív irányban változott a világ szemlélete és etikája. Nem állítom, hogy ez a vallásosság hiánya miatt van - bár, ha nagyos szélsőséges akarok lenni, tehetném -, de leszögezhetjük a vallás nagyobb fegyelemre és több jóra tanít. Mindegy, hogy az ember milyen és hány istennel intézi vallását. Nem szabad csak az egyik elfogult szemszögéből ítélnünk. Allah ugyanúgy a legnagyobb az iszlámoknak, mint Isten a keresztény katolikusoknak. Lehet vitatkozni, hogy Te miért ebben, Ő pedig miért abban kötelezte el magát, de felesleges. Ma már mindenki maga választja meg, hogy melyiket szeretné gyakorolni. Ha pedig összehasonlítjuk a tanait két különböző vallásnak, találunk közös pontokat. Mindkettő helyesre és erkölcsösre tanít, megnyugvást és erőt ad.

Szándékosan kerültem eddig a hit szót. Pontosan azért, mert mást is jelent, nem csupán vallásosságot. Nemcsak az Isteneiben hisz az ember. Van valami, ami legalább annyira fontos, hogy kitartsunk egy életen át, hogy megbirkózzunk az élénk tornyosuló akadályokkal. Ez pedig nem más, mint mi magunk. Nevezhetjük az erőt, ami minket előre visz, istennek, pozitív gondolkodásnak, energiának. De ahhoz, hogy ezzel az erővel élni tudjunk, magunkban kell a legjobban bízunk. Az utat megmutathatják mindenkinek, de helyette nem mehetnek rajta végig. A döntéseinkért sem vállalja senki a felelősséget, még ha tanácsot is adnak, nekünk kell meghoznunk. Mindenki életében jöhet egy pillanat, amikor fel kell állni a padlóról. Valakinek több, valakinek kevesebb jut ilyenből. Egyetlen európai nem hasonlíthatja össze a problémáját egy éhező afrikai kisgyerekével. Más körülmények között élünk, mások a gondjaink. Mert hogy gondjai vannak mindenkinek - ebben biztos vagyok -, senki élete nem tökéletes. Ezek megoldásához hitre van szükség, mégpedig legjobban saját magunk felé. Nem egyforma küldetéssel születünk le a világra, ezért nem egyformák a feladatunk beteljesítéséhez kapott eszközök és módok sem. De mindenki között, hogy nekünk kell megoldani az akadályok ledöntését. Az, hogy valami előre vagy vissza felé visz, rajtunk múlik. Ez pedig hozzáállás kérdése. Vannak emberek, akiket pont egy gát változtat meg az élethez való viszonyulásában. Léteznek olyan problémák, amelyekre nincs gyógyszer, amelyekre csak az elszántság és a küzdés föl nem adása a gyógymód.

Bármilyen vallásúak lehetünk. Az imáinkat valahol biztosan meghallgatja valaki, és segíti is előre jutásunkat az életben. S ha a nekünk kiszabott úton mégis elakadunk, akkor is tovább kell menni, és akkor is hinni kell, amikor látszólag nincs is remény. Ezért vagyunk akarattal felruházott emberek.

Szalóki Zsófia

A hit és az emberi

kapcsolatok a mai világban

Van, aki azt állítja létezik, és van olyan, aki az egészet csak badarságnak, a találékony emberi elme szüleményének véli. De mi is az igazság Isten létezését illetően? Úgy gondolom, hogy ez mindenki egyéni, szubjektív véleménye, amibe senkinek sem lehet beleszólása. Az viszont tény, hogy a másik emberbe vetett hitünk az egyik legerősebb kapocs, ami létezik ezen a világon.

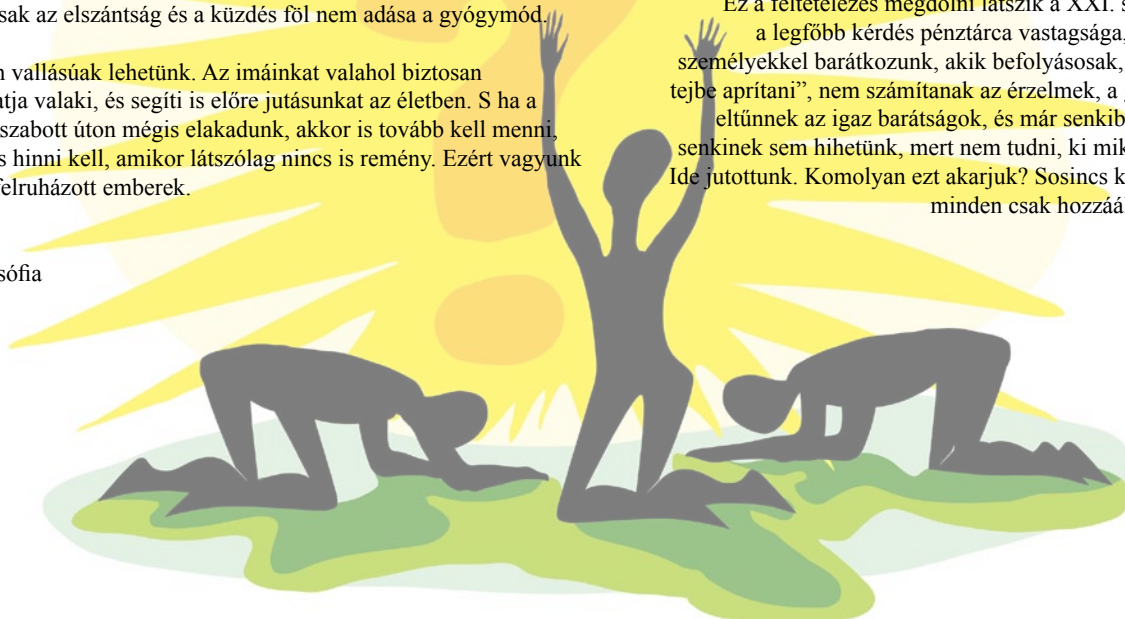
Mindenki hisz valakiben, valamiben, sikerben, családban, boldogságban, egy szebb jövőben. Ezért is indulunk el a munkába, az iskolába nap, mint nap. A hívők szerint az igazi Kánaán csak Isten eljövételével fog bekövetkezni, de addig is próbáljunk meg békében egymás mellett élni, hogy a Mennysországba vezessen majd utunk. Csak egy gond van, ez az, amire sajnos a mai civilizáció képtelen! Az aluljáróban tanyázó temérdek hajléktalannak, az utcán megbotló idős hölgynek senki sem segít felállni. Mindenki a saját érdekét nézi, a saját sebeit "nyalogatja", ahelyett, hogy azoknak segítene, akik tényleg súlyos gondokkal küzdenek. Ez a mai társadalom, tisztelet a kivételnek.

Mégis mit lehet tenni azért, hogy ez a helyzet megváltozzon?

Sokan vélik azt, hogy itt már senki, és semmi nem segíthet, csak a csoda. Na igen, ezt még mindig kényelmesebb kiejteni a szánkban, mint cselekedni. Miért nem fogunk össze és teszünk együtt csodát? Ha Pistike, aki ki nem állhatja a matematikát és mégis képes leülni, megoldást keresni, arra, hogy hogyan érthetné meg a másodfokú egyenletek kavalkádját, ráadásul mindig megírja a leckéjét, akkor annak előbb-utóbb meglátszik az eredménye is. Minden csak nézőpont kérdése, ha senki sem tesz semmit a gondok megoldása érdekében, csak besöpöri a többivel együtt a szőnyeg alá, akkor az felhalmozódik, mint a megíratlan házi feladat és előbb-utóbb csúfos bukáshoz vezet. Ha így állunk hozzá, akkor ne is csodálkozzunk azon, hogy bombák repkednek, repülőgépeket térítenek el, álmokat, vágynakat törnek össze, olyan emberek, akik azt gondolják magukról, hogy a hierarchia csúcsán állnak, és mindent megtehetnek. Igen tényleg egyszerűbb azt mondani, hogy nem tehetek ez ellen semmit, találok majd jobb munkát, meg majd fizeti más helyettem a kiló kenyeret a boltban ugye? Mi értelme így az életünknek? Egyenlők vagyunk nem? Mindenkinek joga van a boldogsághoz, de ehhez az is szükséges, hogy legalább tiszteljük a másik félt annyira, hogy ne tapossunk bele.

Ez a feltételezés megdőlni látszik a XXI. században, amikor a legfőbb kérdés pénztárca vastagsága, mikor csak olyan személyekkel barátkozunk, akik befolyásosak, akinek "van mit a tejbe aprítani", nem számítanak az érzelmek, a gyerekkori álmok, eltűnnek az igaz barátságok, és már senkiben sem bízhatunk, senkinek sem hihetünk, mert nem tudni, ki mikor ejt át csúfosan. Ide jutottunk. Komolyan ezt akarjuk? Sosincs késő a változáshoz, minden csak hozzáállás és hit kérdése.

Áder Tímea

II. rész

PÁLYAKÉP

Alter Náció: pályára vezetni

Egy alter Nációhoz alter Egó szükséges – gondolom. Játék a szavakkal, persze. Ha azonban a „vagylagosság” kérdése egy egész nemzetet érintő oktatási és munkaerő-piaci problémává hízik, talán már mégsem annyira játék. Az oktatás jelenlegi szférájában az alternatív, egyedi megoldások keresése - megítélésem szerint - több mint szükségszerű.

Felvezető a pályára: személyes titkok keresése

Legyőzve a megdöbbentő sok okozta kezdeti félelmet, a kilátástalanság érzését, a tanácstalanság szorongását, a Bátor aztán újra merít – új helyről: immáron önmagából. Átvilágítja magát, s az előző kudarcokat követően most egy új kérdésre épít: **Mire vagyok (még) képes?** Oly régen foglalkozott már ezzel, hogy egészen meglepődik: Ő tartalmas!

Persze nem könnyű merőben új távlatokba kémlelni, mindazonáltal reménnyel teszi. Természetesen megfogadja, hogy eredeti céljait el nem hagyja, csak félreteszi. Elsőként a túlélést választja az egykori célok helyett. Aztán esetleg majd a fejlődést, gyarapodást... s aztán majd... meglátja.

Persze kicsit azért elszomorodik, hogy e lehetőségeket a szakma miért nem találta meg benne...

Hirtelen sok(k)

Oktatásunk legjelentősebb, kiemelendő problémái közül az első régi keletű, ez az a kényszerképzet, hogy a száraz, sok lexikális (és nagyrészt általános) tudás átadásának prioritása van a kevesebb, de mély és az elgondolkodás, illetve a gondolkodtatás alapját szolgáló, *összefüggéseket kereső, konstruktív és gyakorlatias, általában sok speciális elemmel is bíró tudással* szemben (i). Ehhez kapcsolódik az a tévhit is, hogy az ismeretelemek sorozatos vagy csoportba-rendezett formában történő átadása önmagában is elegendő az összefüggések megértéséhez – vagyis ez utóbbiakra elég csak utalni (ii). E probléma sajnos jelen képzési rendszereinkben is jellemző, sőt általánosnak mondható. Az ebből fakadó nehézségeket azonban csak súlyosbítja az, hogy erre rátelepült egy „modern” betegség, az idiotizmus egy különleges formája, amely azt hirdeti: az anyagot a lehető leggyorsabban el is kell sajátítani (iii). A megváltoztatás lehetősége pedig e harmadik lépéssel, ime, be is fagyott.

A Gonosz Verseny Szelleme

Felgyorsult világban élünk. Igen, annyira, hogy már a Tudósnak sem maradt ideje tíz, sőt újabban öt feszített percnél több, hogy elmondja új kutatási eredményeit – mert manapság ez van elterjedőben. De emellett persze általában támogatást sem igen kap kutatásainak egyéb módokon történő prezentálására, annak részletes megjelentetésére; eredményei tudományos elismertségének mércéje minduntalan a tömörség (biztosítván, hogy csupán a legszűkebb szakmai kör értse azt).

Nem lehet, hogy e megdörzsölt palack versenyszellemét valahogy mégis kordában kellene tartani? Nem teszi-e mindez kényszerbeteggé és kiismerhetetlenné a tudományt, az oktatást, ahogyan állandó hajlamainkat is: egységesíteni, kategorizálni? Nem dőcögösebb és átláthatatlanabb-e így az oly nagyra becsült fejlődés? Kérdem ezt csak azért, mert felteszek egy másikat: jelenlegi tudományos világunk nem egykori híres professzoraink előadásainak körütekintően és izesen megfogalmazott előadásaira, illetve a hosszú évek kutatásaira épített

monográfiáikra, gazdagon példázott tankönyveikre épül-e - azok súlyos és mély, mégis érthető, és sokszor gyakorlatban is alkalmazható mondanivalóira? Én azt mondom: egykori tanítványaik azok, akik most idővel, pénzzel és megbecsüléssel kell hogy küzdjenek, feszítő újkori kényszerek között próbálva meg átadni a tudást - a megtanult módon, az egyszer megkapott minőségben.

Van példa?

...s visszatérve... mert így az oktatás is. Persze mindig ugyan arra kell hivatkoznunk: a piac által megkövetelt versenyhelyzetre. Csakhogy saját piacunkat mi irányítjuk. Elvileg. Van példa alternatívákra. Vannak országok, ahol a kutatás és oktatás még mindig vagy egyre inkább a minőséget és igényességet képviseli, és gazdagon támogatott! Ahol nem teszik fel állandóan a vájkálódó kérdést: ezt most miért kell, miért olyan fontos, s miért nem lehet megcsinálni fele ennyi idő alatt és pénzből? Ahol belátják a bizonyított tényeket, vagy bizalommal elfogadják csak, amit független szakértők beláttak, és a döntésüket az ő ítéletükre alapozva hozzák meg. S csak hogy néhányat mondjak: Csehország vagy Szlovénia ezt a megközelítést választotta.

De ugye mit lehet tenni? Milyen alternatíváink lehetnek? Bizony, eddig korbácsoltam csak, mert általánosat mondani én sem tudok, vagy... inkább az olvasóra bíznom. Sok kritikus, gondolkodó elmére van szükség, hatalmas ötletbörzékre, javaslatok arzenáljára, hogy a rossz széljárás ellenére a minőség képviselőiként magasban tudjunk maradni! Mert rendkívüli helyzetekben kreatív, rendkívüli megoldások kellenek!

„Ingoványos talajon lépj óvatosan, de sose állj meg!”- mottóként, egy túléléssel foglalkozó könyvből, ismét.

Az összefüggéseket nem feltárni annyit jelent: nem érteni. Ezen változtatni kell, ki-ki kreativitása szerint. Jó kritikai érzék nélkül, értéktéletünk sem lehet jó, s saját jövőképünk is bizonytalan marad: ennek képzését szintén valahogy magunkra kell vállalnunk. A vélemény szabadság és a „véleményélmény” fontosságának és előnyeinek tudatosítása nálunk gyerekpőben jár, az órákon általában szólni sem lehet, az egyetemeken is alig van olyan kurzus, ami interaktív, ahol beszélgetés és vita formájában ismerkednek a hallgatók az anyaggal. A józan ész kritikája és az érvelés tudománya és művészete nélkül a gondolkodás befagy, az előadások a *leadott/bemagolandó anyag* státusba kerülnek. Az elemző értekezések, a kitekintések és az interdiszciplinális tudás átadása nélkül gyakran csak csömlés és tudományos barbárság születik, a hallgató nem képes eligazodni a világ problémái közt. *Csupán oktatni tehát „nem ér”. Az oktatás nevelési és képzési feladatokkal is bír! Azon oktatási forma, amely csupán falak között zajlik, s nem egészül ki a fizikai és metafizikai környezettel, továbbá az oktatott tárggyal kapcsolatos közvetlenkapcsolat-élménnyel, az a világra nem, csak „a könyvtárra” készíti fel.* A speciális tudás megszerzésére pedig nagy szabadságot és sok lehetőséget kell biztosítani.

Példák vannak. De rajtunk áll, hogy megkeressük-e s átvegyük-e őket.

Mányoki Gergely

Hiánypótlás. Sajnos előző számunkból kimaradt egy rövid szómagyarázat:

*„Az információelmélet az információval, mint az új ismeretté értelmezett adattal foglalkozó tudomány. Főként az információ keletkezésével, struktúrájával, kezelésével, tárolásával, elérésével és továbbításával foglalkozik. Az információelmélet ezenkívül tanulmányozza az információ különböző felhasználását, az emberek közti kommunikációt és az információs rendszereket. Az információelmélet megalapítói Samuel Morse (inkább előfutár), később Claude Shannon matematikus, hírközlési szakember.” (forrás: Wikipédia)

„Mi hittünk a szeretetben” (1 Jn 4,16) Alternatív hozzáállás, buddhista filozófia

Forгатom a kicsi kártyát. Múlt év nyarán kaptam Csíksomlyón, a Kegyetemplomban. Uralkodó színei: égbék és napsárga. Rajta szikrázó fényel körbeölelve az Istenember, körülötte őt éltető emberkoszorú. Akitől kaptam, Lakatos Attila, a csikborzsovai, szakállas, székely fiú, a szombaton pappá szentelt jezsuita szerzetes.

Még soha nem láttam papszentelést... Felejthetetlenül szép. Színültig megtelt Mária temploma. Fehér-piros székely népviseletben családja és otthoni barátai, ünnepi feketében a magyarországiak, köztük meghúzódva, mi, farmeres turisták. A Kegyetemplom messze híres, telt hangú orgonája a szokásosnál is szebben szólt, hisz János kántor a barátját várta, üdvözölte Bach zenéjével. A felszentelést celebráló püspök és vagy harminc vendégpap szeretettel, mosolyogva, cseppet sem merev szertartással, inkább a családi ünnepekre jellemző, olykor tétován helyét kereső és nagyon boldog rokonnak tűnt.

Magyarországi rendfőnöke, tanára ajánló szavai, és a székely fiú utolsó, döntő igénje után megtörtént a letörölhetetlen mozdulat. Püspöki kézből homlokra került a krizma. Lakatos Attila - visszavonhatatlanul - pappá lett.

Sírtam... Sírtunk mind. Katarzis volt, ritkán bekövetkező, igazi katarzis. Azt hittem, ez az esemény legmeggrázóbb része. Igen, ezt gondoltam, mert akkor még nem tudtam, hogy a fiút papi ruhába öltöztető édesanya és - a pappá válásról csak féltve lemondó - ikertestvér látványa felülmúlja a szertartását. Ott, akkor értettem meg, hogy a papfiára büszke édesanya zokogása miért olyan fájdalmas. Odaadta, pontosabban, visszaadta fiát Istennek. Lemondva az együttélés örömről, a közös fedél nyújtotta biztonság érzéséről... Nincs többé esti nagybeszélgetés, nincs közös reggeli. Őket, hármójukat látva, már nem érdekelt az elkenődött szemfészték, már nem próbáltam megfázásos orrfújással szelidíteni zokogásomat. Imádkoztam értük.

Imádkoztam holnapjukért... Azért, hogy ne fájjon annyira az elválás..., hogy a világgá induló fiú, meg tudja tartani nehéz fogadalmát és az otthon maradottak tudjanak örülni mindezeknek.

Konferenciára mentem Csíksomlyóba... nem is sejtte, hogy talán a legnagyobb dolgot fogom megtanulni - az elengedést, a felajánlást, az önzetlen szeretet gyönyörű példáját látva.

Sági Erzsébet

Válogatás Láma Ole Nydahl tanításaiból: egy jógi 108 válasza c. könyvből

MIND kiadó, Buddhizmus ma, Gyémánt Út Buddhizmus, 1998. 66. old., 101. kérdés:

Kérdőző: Vannak a kérdezők között olyanok, akik feltesznek neked egy kérdést, aztán azt hiszik, nem arra kaptak választ. Később azonban kiderül, hogy mégis helyes volt a válasz. Miért van ez így?

Ole: Ez a dolog kétféleképpen működik. Nekem nem az a fontos, hogy egy új vallást vagy egy új egyházat teremtsék. Jógi vagyok, nem szerzetes. Ami engem igazán érdekel, az a ti fejlődésetek. Azt akarom, hogy önállóak és erősek legyetek, ezért nem olyan módszereket használok, melyekhez más vallásoknál szoktatok. Nem a dogmákra alapozva tanítok, és nem használok olyan fogalmakat és szavakat, melyeket más vallásokban használnak. Olyan módon próbálom átadni nektek azt, amit tudok s amit tapasztaltam, hogy az segítse fejlődéséteket, és a lehető leggyorsabban vezessen benneteket a felnőtt korba. A javatokra dolgozom, és nem valamilyen szervezetnek. Nem akarom megnyújtani az alacsonyakat, és nem akarom megnyesni a magasakat. Nem akarok benneteket semmiféle rendszerbe kényszeríteni; inkább arról van szó, hogy a mindegyikötökben benne rejlő csodálatos képességeket ki tudjátok fejleszteni. Ezért képességeitek kihasználására tanítalak benneteket, és nem akarok titeket valamilyen sablonba illeszteni. Lehetséges, hogy ilyen megközelítéssel először találkoztok. Azt mondom tehát: szeretkezzetek gyakrabban, miközben a szent emberek többsége azt mondja: szeretkezzetek ritkábban; azt mondom: szórakozzatok gyakrabban, vezessetek gyorsabban; miközben mások figyelmeztetnek: legyetek óvatosabbak. Megtörténhet, hogy amit mondok, komolytalannak hangzik, de később majd kiderül, hogy ily módon gyorsabban fogtok fejlődni. Bátrak lesztek, tele örömmel, s képesek lesztek mások javára tevékenykedni. A vallásos tanárok többsége először az embereket gyerekké próbálja változtatni, hogy utána folyamatosan vezethesse őket. Én ezt sosem csinálom. Úgy gondolom, hogy fantasztikusak vagytok: a szexualitással, az erővel és az összes lehetőséggel. Az energiátok alapjainál próbálom felépíteni a teljességet. Ha összehasonlítjátok magatokat egy házzal, úgy néz ki a dolog, hogy igyekszem egyszerre dolgozni az alapokon, a falakon és a tetőn. A tigrisen ülök, de nem etetem altatóval. A cél a fejlődésetek. Amikor majd használni fogjátok az általam adott módszereket, észreveszitek, hogy a fejlődés bekövetkezik. A fejlődésetekről van szó elsősorban, nem pedig a morálotokról. Igyekszem felszabadítani az összes képességeiteket, hogy fel tudjátok használni a megjelenő tapasztalatokat. Az én tanításaim gyakran másképp néznek ki, mint amivel találkozni szoktunk. Amiket most mondtam, azok csak egy jógi egyszerű tanácsai.

Visszavágyom, a csend otthonába

Igaz, jó pár év eltelt, mióta legutóbb ott jártam, mégis nagyon gyakran felidézem a helyet, ahol - szerintem - a béke és a csend lakik. Mágikus erővel bír a kis kolostor, fent a dombtetőn, hisz több száz kilométer távolságból is elég csak rá gondolnom, s lelki békét nyerek. A dombtetőn áll, jól elrejtve a világ elől, mintha a sűrű erdő fákkal és bokrokkal takargatná a bünös-zajos világ elől. Jól elrejtve a „Lápos országában”, Máramaros hegységei között, megnyugvást és lelki békét, erőt ad minden arra látogatónak.

Először egy hideg téli napon jártam ebben a kolostorban, nagy volt a hó, s az autó nem bírt felkapaszkodni a hegyi úton. Több óras kinlódás és ötlettárunk kimerítése, homokszórás és hólapátolás után mégiscsak sikerült felérni a hegy tetejére. Zaj nem hallatszott, messze a világ. A fák roskadoztak patyolat terhük alatt, olyan érzésem volt, mintha egy másik világba kerültem volna, amerre még a madár sem mer berepülni. Szél se moccan, ág se lebbent, s én ott álltam a nagy faragott fakapu előtt, mintegy imádkozva és engedélyt kérve a belépéshez. Megkaptam, persze jó alapos felkészítés után, hisz az útítársaim elmondták előtte, hogy ortodox templomba, nők csak szoknyában, smink és egyéb disz nélkül, valamint letakart, bekötött fejfel léphetnek be. Természetesen ezek „voltak” a törvények, sajnos mára már egyre kevesebben tudják és tartják be ezeket. A kapun belépve megszűnt a kinti világ, nem voltak zajok, nem volt stressz, még csak térerő sem. Véletlen vagy szándékos, de a kolostor területén belül nem működnek a mobiltelefonok. Két napot és egy éjszakát töltöttünk el a kolostorban (lehetőség van ottalvárra), s sajnos ez az idő kevésnek bizonyult a kulturális és más kincsek, értékek megtekintésére. A kolostornak saját könyvtára van több mint 40 000 kötetel, melyek között a teológiai, jogi, világi, világirodalom, történelem, filozófia és ki tudná felsorolni, még mennyi témájú könyv található. Megnézhettük N. Steindhard lakóhelyét, amely szintén a kolostorhoz tartozik. Itt élt és alkotott ugyanis 1980-1989 között a költő, ugyanakkor szerzetes. Ma már múzeum és a költő személyes dolgait tekinthették meg ott: kéziratok, képek, ikonok, festmények és természetesen a bútorzat. Ugyanakkor nagyon sok régi teológiai könyv és üvegre, valamint fára festett szentképek is megtalálhatóak a parányi múzeumban. Mintha láthatatlan pókháló érintette volna az arcom, ahogy a kolostor történetét hallgattam, s ismét elgondolkodtam azon, hogy napjainkban is léteznek csodák. A kolostor történetének legelső szála Nicolae Gherman ortodox paphoz (1977-1959) kötődnek, aki a domb lábánál terjeszkedő kis falu lelkipásztora volt. A pap a kislánya* emlékére kezdte el a kolostor építését. Anutát 10 éves korában szőlította magához az Úr, s szinte minden éjszaka, álmában megjelent az apjának, könyörögve, hogy építsen egy házat a Szűzanyának, fent a Rohia nevű dombtetőn. A fájdalomtól megtört apa senkinek nem mesélt a különös visszatérő álmáról, amíg egy nap az egyik hívő asszony ment el hozzá, s kérdőre vonta a nem teljesített álombeli kérés miatt. A pap előtt ekkor már megvilágosodott, hogy eddig isteni akarattal szegült szembe, s elkezdte a kolostor építését, fent a dombtetőn a kislánya emlékére és a környékbeli emberel lelki fájdalmainak enyhítésére. A falubeli hívőkkel közösen kijelölték a helyet egy kis tisztás közepén, ahol a kolostornak épülnie kell majd, s a szokásoknak megfelelően keresztet állítottak ott. Pár nap elteltével meglepően tapasztalták, hogy a kereszt nincs a helyén, hanem fentebb „költözött” a hegyre, s egy sziklapárkányon áll. Úgy vélték, valaki tréfából változtatta meg a kereszt helyét, ezért visszavitték azt az eredeti helyére. Az egyik falubeli hívő vállalta, hogy őrt áll s meg lesi azt, aki az éjszaka leple alatt kereszt- költöztetéssel szórakozik. Akkor éjszaka beköszöntött a tél a máramarosi hegyben, s lehullt az első hó. Az őrszem nem bírta már a hideget, ezért hazament. Reggel meglepődve tapasztalta, hogy a kereszt ismét a sziklapárkányra „költözött”, de a szűz hóban egyetlen lányom sem árulkodott arról, hogy földi lény megközelítette volna a helyet. Isteni jelnek tekintették tehát a különös helyváltoztatást, s

a kolostor építését a sziklapárkányánál kezdtek el 1923-ban. Nagy nehézségek és lemondások árán sikerült a falu lakosainak egy szerény kis templomot építeni, paplakkal együtt. 1926 augusztus 15-én sikerült végül felszentelni az új templomot, de a továbbépítés váratt magára, részben az anyagi, részben a megközelítési okok miatt. 1965 után sikerült újabb épületeket emelni, majd 1970 után vezették be az elektromos áramot és építettek utat a kolostorhoz. Azóta újabb építményekkel, faragott fakapukkal bővült a kolostor s hetven éve rendületlenül enyhíti több százezer hívő ember lelki és - néha - testi fájdalmait is.

Ottjártunkkor is rengeteg ember imádkozott a templomban, az udvaron. Voltak közöttük falubeliek, a közeli nagyváros Nagybánya lakói, de voltak olyanok is, akik az ország másik feléből - 800 km-re - utaztak, hogy a kolostorban imádkozhassanak és kaphassanak a szentelt vízből vizkeresztkor.

Minden évben, augusztus 15-én zárándokok és hívők százai látogatnak el a Szent Ana Rohia kolostorhoz, imádkozva és énekelve. A környékbeli falvak hívői zászlóval és gyalog közelítik meg a szent helyet, míg mások buszokkal, autókkal érkeznek több száz, sőt ezer kilométer távolságról. Egész napos istentiszteletek, misék, közös imák, éjszakába nyúló fohászok és fogadalmak hangzanak el ilyenkor. A zárándokok többsége a kolostor udvarán vagy az erdőben alszik Isten temploma, a csillagos ég alatt. Gyertyát gyújtottam én is az élőkért és a holtakért, s elgondolkodtam az itt élő szerzetesek életén. Rengeteg munkálkodnak, dolgoznak, az ácsolástól a földművelésig, az igehirdetéstől a gyóntatásig mindent elvégeznek. Voltak közöttük fiatalok, huszonévesek, s bizony olyan szerzetes is, aki jócskán túlhaladt a hetvenen. De egytől egyig, kivétel nélkül mindnek ragyogott az arca. Olvastam és hallottam már százszor a mondást, miszerint az igazi szépség belülről fakad, de ezt csak akkor és ott értettem meg igazán. Nem lehet leírni azt a nyugalmat, azt a lelki békességet és tisztaságot, amit az ott lakók arcán láttam. Együkkel beszélgettem is, s csodálkoztam, mert mintha állandóan csak a cipőmet vagy a földet nézte volna. Később értettem meg, hogy ők itt lelki tisztaságban s önmegtartóztatásban élnek, s tekintetüket nem emelik egyetlen nőre, sem semmilyen más világi dologra. Természetesen a kolostornak is van saját weboldala (www.manastirea-rohia.ro), saját telefonvonala és e-mail-elérhetősége is. Mégis, aki idelátogat, úgy érezheti, hogy elutazott egy másik világba, ahol nincs idegesség és nyugtalanság, ahol a lelki értékek és tisztaság előbbre való minden földi kincsnél. Nehéz volt eljönni onnan, a nyugalomból és békéből, vissza a zajos világba. Szótlanul jöttünk le a hegyről a több méter magas ősfák és a hófehér bokrok, csipkézett ágak között. Napokig, hetekig nem volt más témánk, csak a kolostor, annak lakói, életük. Soha olyan finom babfőzeléket nem ettem, mint fent a hegyen a szerzetesek egyszerű ételét, s az onnan hozott szentelt víz - ez is egy csoda - évekgig elállt egy pillepalackban anélkül, hogy poshadta vált volna. (Ez is az ortodox és katolikus vallás egyik csodája). Napjainkban rengeteg vallás, rengeteg gyülekezet, sokféle templom és hit létezik. Mindenki szabadon döntheti el, mi az, amiben hisz vagy nem hisz, melyik egyház tagja lesz vagy nem, akar-e templomba járni vagy ateistának vallja magát. Mindenki szabadon választhat életmódot, öltözködési stílust, dönthet a jó és a rossz között. Akkor ott fent a hegyen, több száz szív együtt imádkozott, s együtt imádkozik mai napig is a lelki békéért, egészségért, szeretteiért, a viláért. Ott fent, fohászokdás közben, látva a több száz lehajtott főt, a térdeplő parasztnénikéket, az imára kulcsolt parányi gyermekkezeket, hallgatva a testi és lelki betegek sóhajtozását, s a szerzetesek mélyen dörmögő imáját és énekét tiszta szívből éreztem, hogy bizony: EGY AZ ISTEN

Megjelent az első szanszkrit–magyar szótár!

Ádám Béla: Szanszkrit–magyar nagyszótár

A nemrég megjelent, nemzetközi viszonylatban is jelentős nagyszótár (*Budapest, 2006, dART studio, ISBN 963214242X*) a magyarok orientalista érdeklődésének legújabb bizonyítéka. A közel két évtizedes munka nagyságrendjét szemlélteti a nagyszótárban található 135000 címszó. Összehasonlításként: az angol Monier-Williams szótár 160 000, a német Capeller szótár 50000 és az ugyancsak német Mylius szótár 70000 szócikket tartalmaz.

A nagyszótár 135000 címszava a védikus korszak kezdetétől a klasszikus korszak végéig (hozzávetőlegesen a Kr. e. 1500-tól a Kr. u. 1500-ig terjedő periódusban) keletkezett művek szóállományát tartalmazza, tehát a terjedelem szabta korlátokon belül a szanszkrit nyelv időben teljes lefedésére törekszik. Bár elsősorban szanszkrit szövegek fordítóinak készült, a közölt ábécék, a kiejtési kalauz és az osztott szócikkfej (dévánágarival írott címszó és ennek a címszónak latin betűvel írt, szövelemzéses formája) alkalmazásának köszönhetően azonban, a szanszkrit írásrendszert nem ismerők is eligazodhatnak a szótárban (szövelemzések, összehasonlítások, stb. feladatokban). Az alacsony példányszámban megjelent kötet iránt érdeklődni a kiadónál, a szanszkritszotar@dart.hu címen lehet.

A szanszkrit nyelv az indoeurópai nyelvcsalád indoárja ágához tartozik, és ezen a nyelven maradtak fenn a legrégebb indoeurópai nyelvmélekek. Magát a nyelvet – és az ezen a nyelven létező irodalmat – az indiai szubkontinensre valószínűleg északnyugatról, Kr. e. 2000 táján bevándorló árja törzsek hozták magukkal. Kezdetben szanszkrit nyelven – pontosabban az általunk már nem ismert, de a védikus szanszkrithez nagyon hasonló nyelven – beszélt a teljes árja népközösség. Még jóval a Krisztus előtti évezredekben indult el az a folyamat, amelynek eredményeképpen ez a beszélt népnyelv főleg szakrális szövegek hordozójává vált, és ismerete egyre inkább a papi (bráhmana) rend kiváltsága lett.

A szanszkrit nyelvű vallási és világi irodalom kb. Kr. e. 1500 és a XV. század közötti évezredek alatt jött létre. Az időben korábbi az ún. védikus, a hozzánk közelebb lévő pedig a klasszikus szanszkrit nyelven. E két nyelvi réteg csak nagyon kevésbé tér el egymástól, így joggal mondhatjuk, hogy az együttvéve bő 3000 évet kitevő védikus és klasszikus korszakban az alig változó szanszkrit közös nyelve a Védák, az Upanisádok, a nagy eposzok, a Puránák, a filozófiai iskolák könyvei, a természettudományos munkák, a költemények, a mesék és történetfüzérék, valamint a színdarabok által megőrzött irodalomnak, illetve az ezt létrehozó kultúrának.

A szanszkrit múltbeli anyanyelvi szerepe a belőle kialakult számos közép- és újind nyelvben azonban tovább élt, és a letelepedés, a hódítások után – már szakrális, szinte istenként tisztelt nyelvként – az egész szubkontinens kulturális összetartó erejévé vált.

A szanszkrit nyelvtan az ismert indoeurópai nyelvek közül leginkább az ógöröghöz és a latinhoz áll közel, de ragozása összetettebb, nyelvtana sokkal bonyolultabb. *Talán nem véletlen, hogy a szanszkrit ige- és főnévragozás az egyes és többes szám mellett – a közvetlen szóbeli átadásra és a mester-tanítvány kapcsolatra utaló – kettős számot is használ, és a szokásos ígemódokon kívül, előfordul benne például az áldó mód is. Mindezek magyarázzák, hogy a különböző nyelveken, a töredékekben fennmaradt szakrális buddhista szövegeket többnyire miért szanszkrit nyelvre rekonstruálják, még akkor is, ha az eredeti szöveg nem is ezen a nyelven íródott.*

A fentiek talán jól mutatják az elkészült szótár tudományos és kulturális értékét, és érdemessé teszik arra, hogy a külföldön méltán megbecsült Kőrösi Csoma Sándor munkássága után – itt a Tibeti–angol és Szanszkrit–tibeti–angol szótárára* gondolva – tisztelegjünk kortársunk ezen munkája előtt és figyelemmel forduljunk felé.

dr. Pap László Miklós

Szerkesztette: Mányoki Gergely

* Kőrösi Csoma Sándor főbb művei (munkásságáról bővebben a <http://www.geocities.com/lukacsisty/szotar.htm> címen):

- Alexander Csoma de Kőrös: Essay towards a Dictionary Tibetan and English; Calcutta, 1834.
- Alexander Csoma de Kőrös: Grammar of the Tibetan language; Baptist Mission, Calcutta, 1834.
- Alexander Csoma de Kőrös: Sanskrit – Tibetan – English Vocabulary: being an edition and translation of the Mahávyutpatti; Ed. E. Ross Denison, Calcutta, 1910.
- Alexander Csoma de Kőrös: The Life and Teachings of Buddha; Calcutta, 1957. (W.W. Hunter előszavával), Bukarest, 1972, 1982.
- Kőrösi Csoma Sándor: Collected works of Alexander Csoma de Kőrös; Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984., reprint angol nyelven.

Tudomány és Buddhizmus

Móttó: „Ha létezik olyan vallás, mely megállja helyét a modern tudományos igényekkel szemben is, akkor az a buddhizmus.” Albert Einstein

A Tibet – Európa Alapítvány 2007. október 1-10. között **tudományos előadásorozatot** szervez „**Tudomány és Buddhizmus**” címmel.

A rendezvény célja: a modern tudomány és a buddhizmus kapcsolódási pontjainak feltárása, valamint objektív, korrekt bemutatása olyan **hazai- és külföldi** (lengyel, osztrák, angol, bolgár), **tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók** közreműködésével, akik már nemzetközi szinten is bizonyítottak valamely tudományterületen (pl.: kvantumfizika, neurobiológia, közgazdaságtan, filozófia), ugyanakkor a buddhizmusban is járatosak.

A **magyarul és angolul** is figyelemmel kísérhető előadások az ország öt

városában (Budapest, Miskolc, Pécs, Szeged, Veszprém), **helyi egyetemekkel együttműködve** lesznek megtartva.

A szervezők szeretettel várnak mindenkit, aki érdeklődik a tudomány legújabb eredményei, vagy a keleti gondolkodásmód iránt. A rendezvényről további információkhoz juthatnak a **20 426 1172-es** telefonszámon, és a pecs2010@buddhizmusma.hu e-mail címen..

A programfüzet letölthető innen:

http://mentropia.2722.hu/TudomanyBuddhizmus_progfuze.pdf

Az előadások pontos helyszíne és időpontja:

http://mentropia.2722.hu/Tudomany&Buddha_eloadasok_adatai.xls

Veszedelemes ISZONYOK

A Discovery Channelen nemrég zárult le a Túlélés törvényei (*Ultimate Survival*) című sorozat Bear Gryllsszel. Mivel hiába is keresném, nem találnám rá a szavakat, amely korrekten le tudná írni az élményt, amit nyújt, így most csak annyit mondanék: mindenkinek ajánlom látni, hallani, felvenni, vagyis várni az ismétlését. Hogy mit tanít a nézőnek? A vájt fülű, természetre érzékeny embernek sokkal többet, mint a természetbeni túlélés szabályait. Ennek kapcsán itt beszélhetünk például a környezeti nevelésről, de már egy egészen más megközelítésből. Mindenképpen egy nagyon érdekes, érdeklődésselkeltő és kedvcsináló oktatóanyagról van szó, amely felhívja a figyelmet az emberi teljesítőképesség határaitra, a figyelem és a fegyelem fontosságára, a természet törvényszerűségeire, valamint az ember és a természet összhangjának, harmóniájának szükségességére.

foto: Mányoki Gergely

Mindezen túl azonban igen fontos, hogy egy olyan embertől kapjunk a gyakorlatias és nagyon hasznos tanácsok, ötletek egész arzenálját, akinek kompetenciája és hitelessége megkérdőjelezhetetlen. Ez pedig önmagában is elég ok lenne arra, hogy egy környezeti nevelés(vagy oktatás-)topikban foglalkozzunk néhány, ezzel kapcsolatban felmerülő gondolattal, hiszen a jó tanárnak hitelesnek kell lennie. Képzelnék csak el egy irodalomtanárt, aki még nem olvasott el megbecsülni és csodálni való mennyiségű irodalmi művet, vagy egy olyan biológianő, aki nem végzett kutatást, vagy nem szeret kirándulni, nem érzi esetleg sajátjának a természetet vagy az egészségügyet, esetleg nem ért egyet a genetika és evolúció alapkérdéseivel! Az ilyen tanárookra a diákok általában nem néznek fel, s nem is hajlandók tőle információt befogadni.

Az egyik rész közben felillant bennem egy régi érzés, amely utoljára két éve, egy vadleshez érve szállt meg. Annyira vadlesnek még nem örültem. Nem voltam biztos benne, hogy jó irányba rohanok-e, s hogy milyen messze van; mindenesetre nem túlzok, ha azt mondom, magamon kívül voltam. Csak egyetlen cél rebegett a szemem előtt: a vadles. A helyzet innen nézve már mulatságos. Térképeztem, már esteledett. Szarvasbögés. No igen. Aki járta már egyedül az erdőt ilyenkor, tudja, hogy sejtelmes szépségén és csodáján túl van benne egy erős para is. Persze nem az első ilyen eset volt, hogy bögéskor kint voltam a természetben, s aznap is hallottam már őket, sőt, rőfögésre is megálltam már, a koncentráció és a tudatos óvatosság azonban utamon tartott. De aztán egy sűrű, fiatal erdő szűk ösvényén haladva, már este, ott, megszállt a pánik. Már egy ideje a lesnek vettem az irányt, mert egy bika egyre közelebbinek tűnő bögését figyelve logikusnak tűnt a mozgását minél feljebből megfigyelni. Akkor jobbra tőlem lomb zörgését hallottam. Megtorpantam. Pár születésébe fagyott gondolat után hatalmas, orkán erősségű bögés ébresztett. De még földet sem értem a kitudja mekkora ugrásomból, amikor már jött rá a válasz balról. Ilyenkor nem fogalmazódik meg se szó, se semmi. Iszkiri, ahogy bírod! Persze ők nem velem voltak

elfoglalva - mondogattam magamban immáron a lesen ülve. De ültem ott soká; elfogyott pár szendvics, mire tovább mentem. ...kellett, mert hideg volt és nem készültem fel az éjszakára.

Megtanultam, hogy csak attól félek, amit nem ismerek jól, vagy amiben nem bírok. Amit barátomnak tartok s együttérzést érzek iránta, attól nincs miért félnem, elég ha körültekintő és megfontolt vagyok. S aminek veszélyességéről már megbizonyosodtam, attól tartok, azzal szemben óvatos vagyok, megpróbálom elkerülni, elé menni a bajnak - mégis, nagy különbség van, hogy nem pusztán félelmeim elől menekülök. A természet ismerete és az ahhoz való alkalmazkodás az embernek biztonságérzetet ad. Ha egyedül vagy, csak magadra és Rá támaszkodhatsz! Ha felkínált lehetőségeivel élni tudsz és élsz is, azzal nem használod ki, csak a magad hasznára fordítod - s így a részévé válsz. Az érzés, ami a természetben magányosan töltött alkalmak során egyre erősödött, s ekkor is elfogott, hogy a természet és ember közötti szoros, kölcsönös függés van: a természet törvényei, elemei és jelenségei meghatározzák sorsomat, s én pusztán létezésemmel és tetteimmel befolyással és hatással vagyok rá. Ennek pillanatnyi felismerésével nyugalom száll meg. Hiába esik, a víz rólad leperereg. Sőt, egy száraz nyár után, ha kellemetlen is, örülni tudsz neki, hisz tudod, mennyi lény számára fontos ez. Hiába éhez, nyugodt maradsz, mert tudod, ha keresel, találsz enni. S hiába rémiszt majdnem halálra két szarvasbika, lenyugodsz és tovább indulsz, mert felismered, hogy nem jelentenek rád veszélyt. Tiszteletet érzel a természet ereje és fensége iránt és ráébredsz, hogy ez voltaképpen nem más, mint egy próbatétel. Próbára teszi fizikai és szellemi teljesítőképességed határait, s azt: megbirkózol-e azzal a feladattal azért, hogy azt ne megoldhatatlan problémaként, vagy bosszantó, sértő bajként fogd fel.

Elviseled-e a nehézségeket? Legyőződ-e a félelmet? Találékonyágszod továbbsegít-e a cél felé? Képes vagy-e véghez vinni terved a nem számított akadályok ellenére is? Gondolj egy elkényeztetett TV-szereplőre ilyenkor vagy egy film dollármilliárdos akcióhősére! Képzeld el ilyenkor, hogy veled van. Ő mit tenne? Valószínűleg már régen nem a viharral vagy a szarvasbögéssel foglalkoznál, hanem az ő megnyugtatóásával. Stratégia, jartás, elmélet. Epizódok a környezeti nevelésből. Erről van szó.

„A mai világban sokféle olyan helyzet adódik, amelynek során az emberek meglepetésszerűen és váratlanul életveszélybe kerülnek (...) Senki sem tudja pontosan, hogyan viselkedne ilyenkor, de lelki és fizikai tulajdonságaink ismerete lényegesen hozzájárul ahhoz, hogy rendkívüli helyzetekben megfelelően reagáljunk. (...) A több napi tudatos böjtölés, az alvásról való tudatos lemondás, a hideg és a hőség eltűrése fejlesztik az önuralmat. Szükséghelyzetben ezáltal az ember jobban elviseli a rendkívüli megterheléseket. (...) Félelem. Ezt az ősi, viharos, rendszerint bénítóan ható érzést gyakran erős testi tünetek kísérik. A szorongással ellentétben a félelemnél megállapítható valamely izgalmat keltő inger vagy tárgy. Tipikus félelemreakciók: menekülés, védekezés, elrejtőzés, cselekvőképtelenség. Szorongás. Irány nélküli félelem, súlyos veszélyérzés, elvesztettség, tanácstalanság... Stressz.” - a Gerhard Buzek

féle „A túlélés kézikönyve: A rendkívüli és katasztrófhelyzetek túlélésének technikái” c. könyv kezdősorai (Subrosa, 1995.).

Iszonyodsz néhány nemkívánatos állattól, amelyet rondának tartasz? Tegyük fel a kérdést: *miért?* Gyűlöletet érzel a rácsálók iránt, mert megdézsmálták a fedetlenül hagyott élelmiszert? *Miért?* Haragszol egy szúnyogra, mert megcsípett? *Miért? Miért nem alakítod át ezeket az érzéseidet? Nevesd ki, ahogy kinéz! Szánd meg őt, és szoktasd át a házon kívülre! Bird ki – legyen ez elviselésed próbája!* Ha iszonyodunk, nem lehetünk képesek „felülről”, objektíven nézni a világot, a maga egységében, s egyúttal önmagunkkal együtt! Csak a saját zavaró benyomásainkra építünk, mondván: ez számomra félelmet keltő, nem tetsző, haszontalan. Ha azonban képesek vagyunk, merünk megfogni egy bogarat, egy hernyót valahol Magyarországon, s ezt szeretetből, kíváncsiságból, óvásból tesszük akkor e tudásunk sehol sem ismer határokat: globálissá válik. Brazília ismeretlen vadonában járva körültekintőek leszünk majd, és koncentrálnunk kell, de ha felkelti érdeklődésünket egy bogár vagy hernyó, félni, óvakodni nem fogunk már tőle, s visolyogni, undorodni sem! Bear Gryllstől sokat tanulhatunk a félelemnélküliségről vagy a bátorságról, de ugyanúgy a tiszta elméről és megfontoltságról is. Ami azonban a legfontosabb, az a tisztelet és megbecsülés, ahogy a természethez közeledik, s még akkor is, ha az élete forog kockán - sőt, ennek próbatétele alatt egyre inkább!

Mányoki Gergely

Vallás kontra ateizmus

a hívők valójában bojtosúszójú halak, az ateisták pedig meg fognak döglenni

Számtalanszor találkoztunk már a „Hogyan és miért alakultak ki a vallások?” problémafelvetéssel, több-kevesebb hitelességű modellek talán nem mindig kielégítő magyarázataival kiegészítve. Am könnyen lehet, hogy maga a kérdés kezdettől fogva rosszul megfogalmazott.

A vallás és miszticizmus az ember fejlődésének történetét évezredek, évmilliókon keresztül végigkísérte. Az ember, s leginkább az emberi közösség hosszabb távú történelmét tekintve ezért nem alaptalan a gyanú, hogy biológiai, viselkedés-stratégiai törvényszerűségeket, nem pedig esetlegesen alakuló kulturális hatásokat kell keressünk a jelenség magyarázatára. Az évmilliók karakterisztikus idejű történelmi skála miatt tehát a kérdés vizsgálatát bátran a darwini evolúcióelmélet vonatkozási körébe utalhatjuk.

Ez rögtön magával vonja az első mondatunkban megfogalmazott kérdés okafogyottságát. Van-e értelme vizsgálni: konkrétan mi váltotta ki a halak egy megfelelő egyedénél vagy csoportjánál az úszó szárazföldön való közlekedésre is alkalmas végtaggá alakulását? A folyamat valószínűsíthetően „statisztikai szélsőérték” jellege, s egyben megismételhetlensége, rekonstruálhatatlansága folytán túlhalad a vizsgálhatóságon. Emiatt e kérdést - az előző, vallásra vonatkozóval együtt - a tudományos érdeklődésen kívülre kell helyeznünk.

A korábban feltett kérdés helyesebben talán így fogalmazható: ha egy emberi közösség életében megjelennek vallási jegyek, mi az oka azok evolúciós sikerének?

Tény, hogy ezer év, vagy annál hosszabb történelmi időskálán mindaddig nem találkoztunk ateizmusra épült emberi tömegkultúrával. Vajon ez a vallás kialakulásának evolúciós előnyeit indikálja? Mi lehet olyan egyéni vagy közösségi fenotípus, ami a valláshoz köthető és evolúciós előnyt hordoz?

A racionalitáson túlmutató intuíciós képességek felerősödése? A kulturális örökség erőteljesebb védelme, ami a közösségi tapasztalatok akkumulációs hatása révén nagyobb rezisztenciát biztosít (környezeti, történelmi) szélsőségek egyéni, társadalmi kihívásaival szemben? Az érzékelhető valóságon túli világba vetett hit közösségért való áldozatvállalásban, magasabb kockázati toleranciában való kifejeződése? Netán maga a vallás közösség-, társadalomszervező vonatkozásai (pl. egyház)? Vagy mindezek együtt?

Egyéni, vagy közösségi szinten érhető tetten a vallás evolúciós előnyeinek realizálódása?

Vagy lehetséges, hogy a vallás csupán az evolúciós sikertulajdonságokkal bíró (értsd: lét- és fajfenntartásban hatékonyabb) egyedek szükségszerű járulékos tulajdonsága? Biológiai lakmuszpapír: jel, de nem ok?

Esetleg szembe kell néznünk azzal, hogy nem a vallás jelent evolúciós előnyt, hanem az ateizmus az, ami már kisközösségek esetén is hosszú időskálán komoly szelekciós tényező?

Amúgy mennyiben tekinthető egy házőrző kutya gazdájáért való rajongása vallásos természetűnek? Hisznek-e az állatok Istenben?

Raffai Péter

Forrás: Provokátoriskola, VII. lecke

(<http://www.lelekvasz.hu/raffai/prov.htm>)

A szerző a Provokátoriskola bejegyzéseit elmélkedésre, helyesnek vagy épp hibásnak gondolt érvelések bemutatására, esztétikaiélményszerzésre szánja. A provokáció, amelyet az „iskola” magában foglal, szellemi, és nem politikai vagy világnézeti természetű. A bejegyzések megfogalmazása ironikus szándékkal eltűzött intellektualitású. A szerző azonosulása bármely okfejtés tartalmával és/vagy megfogalmazásával a bejegyzés tényéből nem következik.

Ajánlók

KÉPES KÉPREGÉNY

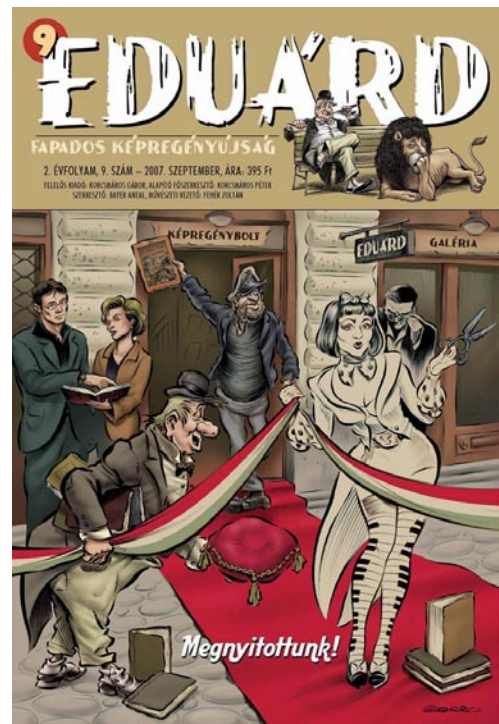
Lassan már száz éve a roller az egyetlen városi közlekedésre alkalmas jármű – gondolom magamban, ahogy kedvenc éttermem elé gördülök. Már vagy tucat hasonló helyet nyitottam, de az elsőtől még mindig romantikus emlékek fűznek. Belépek. A kalaptartó alá teszem elektromos rollerem, keménykalapom ráakasztom. A legjobb asztalhoz kísér a főpincér.

Kopott ezüst kabátom kigombolom – ami a közlekedéshez kiváló, ebédnél nem kényelmes, túlságosan feszül -, barna, kockás szövetnadrágom kicsit felhúzó, kamáslim kivillan, ahogy leülök. Csak biccentek, a pincér már tudja, mit kell hoznia. Amíg italom megérkezik, elszívok egy mentolt. Imádom. A rövid szipkát kiviszem a dobozából a többi közül. „Na lám, már csak két szálam van. Le kellene szoknom.” – villan agyamban, de az édes, értágító slukk frissítő íze kisöpör fejből mindent. Ellazulok. A harmadik világ problémáját még nem oldották meg, de ilyenkor mégis jól érzem magam. Megérkezik a rostos gyömbérial és az újságom, Eduárd.

Már nem tudom, hol és mikor olvashattam az elsőt. Talán nagyapám padlásán, az újsággyűjteményben. Az érzésre viszont emlékszem, ami átjárt olvasás közben. Mintha egy régmúlt világba, a huszadik század elejére csöppentem volna. Italomba kortyolok. Erős, intenzív élmény, csak az igazi ínycsevek tudják élvezni. Azóta sokat fejlődött a lap. Bátorabbak, merészebbek lettek. Megtalálták a helyüket. Szórakoztatóbb, mint az utcai bulvár – sosem gondoltam volna, hogy a plebsz eddig eltartja a média torzszülötteit -, és egyenesebb, mint a hatalmasok által üzemeltetett hírszolgálatok. Elfeledett magyar ízek olvadnak szét számban, ha a buborékokat olvasom. Mély mosoly. Nem csak szórakoztatás, hanem kultúra. Alternatív irodalom. Mielőtt lapoznék, még egy mentolt szippantok tüdőmbe. Örülök, hogy megvan a képregénybolt is. Nekik köszönhetően ismerhettem meg Rejtő Jenő műveit, de Az arany embert, az Egri csillagokat és a Vörös és feketét is. Vizuális kultúrában nőtem fel, a betűk már nem vonzanak. A hívóm szinte elnézést kér, ahogy bepittyeg gondolataimba. Lehúzó a maradék gyömbért. Indulnom kell. Az utolsó mentollal még feldobom vérkeringésem. Az üres dobozát elegáns mozdulattal hajítom a kijárat melletti szemetesbe. Vár az élet.

Eduárd Képregénybolt
1061 Budapest
Dalszínház utca 8.

<http://eduard.hu>>www.eduard.hu
<http://www.kepeskiado.hu>/www.kepeskiado.hu

100% ZAPPA!

Budapesti Őszi Fesztivál

2007. 10.13. 14.00-22.00

Millenáris Teátrum

Egy nap, amely egyetlen emberről, mégis zenei és művészeti világok sokaságáról szól. Mert Frank Zappa [1940-1993] nem pusztán zenész volt és kivételes gitáros, hanem zeneszerző, zenekarvezető, producer, grafikus, filmrendező. Írt zenét rock-, és jazz-együttesre, szimfonikus zenekarra valamint elektronikára, rendezett kisfilmeket és videoklipeket, maga tervezte néhány kultikussá vált lemezborítóját és saját utánozhatatlan arcszórzatát.

Az Őszi Fesztivál rangos magyar és külföldi előadókkal [köztük Zappa egykori zenésztársaival] idézi meg a zenetörténet egyik legsokoldalúbb alakját, a 20. századi zene legendás fenegyerekét. A műsort a „mindent eljátszó” Ed Mann – Zappa legendás ütőse – és Mike Keneally közös műsora nyitja.

Este fél nyolctól, miként egy rendes hangversenyen, a Fischer Ádám vezette Rádiózenekar idézi meg Zappa és a London Symphony Orchestra közös albumát, végül pedig a Modern Art Orchestra közreműködésével az a Mike Keneally lesz hallható, akiről a rangos All Music Guide a következőképpen ír: „Sokoldalú tehetségének és a legkülönfélébb zenei szituációkban is működő kreativitásának köszönhetően Keneally a Zappa utáni korszak legjelentősebb progresszív-rock előadója.”

Frank Zappa: Bobby Brown (video)

Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár Zenemű- és hangtárának hírleveléből

Erőszakmentesen

Az Egyesület Nemzetek Szövetsége október 2-át, Mahatma Gandhi születésnapját, az Erőszakmentesség Világnapjává nyilvánította. Arra, hogy ezen a napon a háborús gépezetek leálljanak, még várni kell, de a Humanista Mozgalom mindent megtesz, hogy India békés felszabadítójának tiszteletére létrehívott napot méltóképpen ünnepelhessek meg.

Eddig nem látott kampányba kezdtek a humanisták: 22 tévécsatorna és több rádió sugározza a spotokat. Szórólapokon és plakátokon tűnik fel a világszervezetben egységesen meghatározott három arc: Mahatma Gandhi, Martin Luther King, Mario Luis Rodríguez Cobos (ismertebb nevén Silo), a három ismert erőszakmentességet hirdető békaharcos képmása.

A demokratikus csoportmunkában, önkéntesen szerveződő csoportról márciusban, a Hősök terén a több ezer fáklyás emberből álló óriás békejel létrehozásakor hallhattunk. Akkor nem kisebbet ért el a Földet behálózó szervezet magyar csapata, mint hogy világeseménnyé nőtte ki magát a 2004-ben nálunk elkezdett békés demonstráció.

A Nagylélek születésnapjára tervezett eseményen ismét egy tűzzel szőtt jel fog megjelenni világszerte: az erőszakmentesség jele. S hogy ismét büszkéek lehessünk a magyar csapatra, fontos megemlítenünk, e jelet Kopiás Attila, az ifjú humanisták vezetője tervezte.

Október 2-án 19:00 órától az Andrássy úton vonul végig a sokszínű, vidám hangulatú csapat, artistákkal, zenészekkel, vallások és filozófiák képviselőivel. A különböző etnikai és kulturális csoportok megjelenésével szeretnék hangsúlyozni, békében is megfér egymás mellett a sokszínűség.

A szervezői megbeszélésen felmerült, mint minden ilyen nagy rendezvényénél, a biztonsági kérdés. Mi lesz azokkal, akik Gandhi szellemét próbára tenni, megcsúfolni jönnek el? Várad Tibor, a magyar Humanisták vezéralakja, fel is tette a kérdést: Kik fogják alkotni az erőszakmentes szuperkommandót? Az önkéntes szervezők soraiból egy hang szólalt meg: majd a rendőrök megoldják.

A társaság felmorajlott. Az állam hivatalos erőszakszervezete, amelynek az utóbbi időben presztízsét meghurcolták, legitimitását és függetlenségét megkérdőjelezték az önhibájukból keletkező túlkapások miatt?

Nem. A rendőrség jelenlegi formája erről a világról való.

Mi, Humanisták, pedig új világot építünk.

Még nincs késő csatlakozni: www.eroszakmentessegnapja.hu

XII. ének

[15.] Akitől nem retteg a világ, s aki nem retteg a világtól, mentes örömtől, felindulástól, félelemtől, aggodalomtól, azt kedvelem.

Az ajándék

Lehunyt szemmel álltam a sötét éjszakában, magasan a fejem fölött csillagok pislogtak. Nehéz észrevenni őket a szmogtól fuldokló városban. Kivételes pillanat volt.

Vártam a hajnal fénysugarait, melyek diadalmas királyként üzik el a borongós félhomályt, és talán megtépzott gondolataim közé is beszúrnak egy kis reményt. Mindennap újabb harcot kell vívnom az embertelenséggel, küzdenem kell, hogy ne nyeljen magába a végtelen gyomrú kohó. Mindennap újjá kell építenem a hit magas tornyát.

Manapság millió kérdés röpköd az emberek agyában. A jövő elmosódott alakja tényleg csak félelmet tartogat? Úgy tűnik, az ember egyik napról a másikra él, a pillanat csapdájában vergődik. A holnap csak egy halvány folt: ki tudja, érdemes-e felébredni? A félelme megbénítja és helytelen döntések sorozatos csapdájába kergeti őt. Bár egy erőtlén szikra még pislákol a lélek mécsesében, de a konok rettegés csírájában irtja ki a bizalmat. Egyre több az elkeseredett arc, mindenkit a földre sújt keresztje súlya, miközben a szív korhadt farönkké csúful.

Problémák... Sok ezer apró tűzmanó, amelyek mohó vadállatokként esnek neki a hétköznapi szürke fonalának, béklyót vetve az emberekre; egyúttal eltorlaszolja a hit udvarába vezető bejáratot.

Egyedül a hit adhat reményt a mai kemény világban. Gyakran érzed azt, hogy véget kellene vetned a hiábavaló gyötrődésnek, ostoba módon arra utalva, hogy csakis te rendelkezel életed fölött. Egy fogyasztói társadalomban könnyű elhiteni az emberrel, hogy csakis a „ma” létezik, érdemes hajszolni a pillanatnyi élvezetet, miközben az élet egy óriási bankjegy, amely lassan az ember köré csavarodik és megfojtja. Az arcok eltűnnek, az ember egyedül marad a kínjával.

Mi az élet? Egy apró sejtből kialakul egy forma, melynek személyisége, gondolatai, lelke van. A lélek forró lángsója, melyet

az Alkotó helyezett teremtményeibe. E gyöngyszem ajándékai a szenvedély, a szeretet, az empátia. Az élet egy új lehetőség, egy selymes szirmú virág, melyet a hit táplál. Az Úr alkotta, ő csiszolta gyermekei gyarlóságát fényes gyémánttá. Felbecsülhetetlen értékű ajándékot adott: az életet.

Egy alaktalan, kemény gipszdarab van a kezdedben. A szívedben pedig ott rejtőznek a talentumok, melyek egyedi, kivételes műalkotást formáznak ebből a gipszdarabból. Szobrász vagy, alkotnod kell, kamatoztatnod a kapott lehetőséget embertársaid javára. Ha embernek valdod magad, méltóságteljesen szembe kell nézned az akadályokkal. A hit és a gondolkodás segítségével választhatsz: leküzdöd-e értelmetlen félelmeidet, vagy a sötétség angyalának köpenye alá bújsz és elveszel.

Próbátételek – elkeseredett társaid láttán inadba száll a bátorságod. Inkább a csendes visszavonulást választod. Az ital segít felejtetni – mondják a barátaid, és arra gondolsz. Ugyan mit árthat nekem egy-két pohárka? Leülsz az üveg mellé, és a csábító káprázat tündére ködfátyolba burkolja öntudatod. Soha többé nem lehetsz önmagad. Eltékoztad az Istentől kapott ajándékot egy ostoba szenvedély kedvéért. Hosszú, rémálomszerű lepel ereszkedik rád, a csalóka élvezet eltakarja előled a körülötted élőket, de ugyanakkor a menekülés lehetőségeit is. Sokáig élsz a maszk fogságában, és egy napon arra ébredsz, hogy értelmetlen az életed. Mit tehetsz ilyenkor? Az agyad molekulái semmivé váltak. Egyetlen kiutat látsz: elveszed az életed, amelyről azt hiszed, hogy csak a tied.

Utána jobb lesz? Gondolod, hogy a halál a feledés bársonyos pázsitjára vet, ahol nem kell aggódnod soha többé? Azt hiszed a lélek büntetlenül élhet a feledés palotájában?

Ha az élet megfogadásának értelme van – és véleményem szerint semmi sem történik ok és cél nélkül, akkor a nehézségek mögött is meg lehet találni az isteni fényt.

A szeretet ereje végtelen. Isten a szeretet, Ő nemcsak az élet, de a túlélés lehetőségét is teremtményeire bizza. Himni kell az erejében, az akaratában, mellyel átvezet a szakadékon és beléphetsz a béke és fényesség mennyei palotájába.

Farkas Renáta

XVII. ének

[3.] Mindenkinek a hite olyan, amilyen az egész lénye. Bhárata: az ember lényegét a hit adja: ki miben hisz, azzal azonos.

Megtévesztő hitelkártya hirdetések miatt bírságolt a GVH

Újabb fejezetéhez érkezett a Gazdasági Versenyhivatalnak (GVH) a bankok hitelkártya termékeivel kapcsolatban piactisztítási céllal indított vizsgálatsorozata. A versenyhatóság három újabb pénzügyi intézetet marasztalt el, miután azok a fogyasztók megtévesztésére alkalmas módon hirdették hitelkártyáikat. A GVH emiatt a K&H Bankot 15 millió, az Erste Bankot 2 millió, a Citibankot pedig 20 millió forint bírság megfizetésére kötelezte.

A GVH még 2006 tavaszán indított eljárást elsőként az OTP Bank ellen, mivel azt feltételezte, hogy a bank nem megfelelő tájékoztatást ad ügyfeleinek arról, hogy milyen feltételekkel használhatják kamatmentesen hitelkártyájukat. A vizsgálat lefolytatását követően a GVH 100 millió forintos bírságot rótt ki az OTP-re. A döntés ellen a bank a bíróságnál fellebbezett, ám ezen a héten a Fővárosi Bíróság első fokon helybenhagyta a GVH döntését.

Az OTP-vel szemben lefolytatott versenyfelügyeleti eljárás során derült ki, hogy a pénzügyi intézetek széles körben alkalmazzák a megtévesztő hirdetéseket, ezért a versenyhatóság úgy döntött, hogy piactisztítási célú vizsgálatsorozatot indít a fogyasztók megtévesztő hitelkártya hirdetések visszaszorítása érdekében. A most lezártakon túl a Budapest Bank, a Cetelem Bank, a CIB Bank, az MKB Bank, valamint a Raiffeisen Bank ellen folyik eljárás.

A GVH megállapítja, a Kereskedelmi és Hitelbank 2003 áprilisától, az Erste Bank 2005 novemberétől, a Citibank pedig 2002. márciusától egyes piaci tájékoztatásaiban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott az általa kibocsátott hitelkártyák kamatmentes használatáról.

A GVH megállapítja, a Kereskedelmi és Hitelbank 2003 áprilisától, az Erste Bank 2005 novemberétől, a Citibank pedig 2002. márciusától egyes piaci tájékoztatásaiban a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatást adott az általa kibocsátott hitelkártyák kamatmentes használatáról.

a kamatmentesség kizárólag a kártyával történő vásárlásokra vonatkozik, készpénzfelvételre nem;

a kamatmentességhez a teljes tartozás fizetési határidőre történő megfizetése szükséges, a teljes tartozás egy részének megfizetése esetében a fogyasztónak kamatot kell fizetnie;

a teljes tartozásba nemcsak a vásárlások értékének összege, hanem a bank felé a hitelkártyával összefüggésben bármilyen jogcímen fennálló tartozás (vásárlási és készpénzfelvételi tranzakciók, illetve a bank által felszámított költségek, díjak teljes összege) beleértendő.

www.gvh.hu

XVI. ének

[7.] A démoni emberek nem tudják, mit kell tenni és mit nem szabad tenni. Sem tisztaság, sem illendőség, sem igazság nem található bennük.

[8.] Azt hirdetik, hogy a világ valótlan, alaptalan, nincs irányítója, véletlenszerűen jött létre, létrehozó oka a vágy, semmi más.

A Bölcs és a Gyermekek

Dárdaszerű, kékeszöld leveleket sodort magával a patak, melynek partján a Bölcs ült, s mellette a Gyermekek. Utóbbi csöndesen figyelte a leveleket, s fejeस्कéjében egy különös gondolat fogalmazódott meg.

- Mi az a Hit? - kérdezte, s a Bölcs felelt:

- A Vallás lényege - a Gyermekek bólogatott.

- Mi az a Vallás? - folytatta a kíváncsiskodást.

- Kiválasztasz magadnak valamit, amiben hinni tudsz - hangzott a válasz.

A Gyermekek belesapott a patakba.

A levelek szertesét repültek.

- Mit lehet választani?

- Bármit. Mindenki mást. Van, aki egy személyben hisz, aki jó és erős.

- Ez nem tetszik, folytasd!

- Vannak, akik száz istenben, akik olyan hibákat követnek el, mint mi, emberek.

- Ez sem tetszik, folytasd!

- Akad, aki abban hisz, hogy halála után megszűnik teljesen.

- Ez butaság. Újat!

- Miért butaság, Gyermekek? - kérdezte a Bölcs megilletődve.

- Az első, akit mondtál, nem mer kiállni önmagáért. A második saját hibáit próbálja másra kenni, elvégre, ha az istenek is vétkeznek, miért maradjon az ember ártatlan... Az utolsó a legnagyobb balgaság: az ilyen emberek félnek a tetteiktől, az értük járó büntetéstől, éppen ezért elhítetik magukkal, hogy nem kapnak büneikért semmit sem életük végén: se büntetést, se jutalmat.

- Akkor te miben hiszel? - kérdezte mosolyogva a Bölcs, aki eddig a patakot nézve hallgatott.

- Én a patakban úszó levelekben hiszek - felelte a Gyermekek - Ők tudják, mit kell tenniük, őket figyelem hát, és míg meg nem értem, nem nézek az Ég felé.

- Jól válaszoltál, Tanítványom - mondta a Bölcs.

S a patak tovább sodorta a dárdaszerű, kékeszöld leveleket.

Ternák Tünde

író, költő, bábjátékos

VI. ének

[7.] Az önmagát legyőző, megbékélt egyén a Legfelső Szellemet találja meg hidegben és melegben, jóban és rosszban, tisztességben és megvetésben.

[8.] A tudással és megismeréssel megelégedő, érzékeit legyőző, az elért csúcson szilárdan megálló, göröngyöt. követ, aranyat egyformának tekintő jógit nevezik fegyelmeztnek.

[9.] Barát, társ, ellenség mindegy neki, rosszakarók és jóindulatúak között közepén áll, igazakra és gonoszakra ugyanúgy gondol, ezért különb mindenkinél.

Angi Orsolya Beáta

Áder Límea

Farkas Penáta

Gubis Mariann

Mányoki Vergely

Orosz Norbert

Raffai Péter

Reich Károly

Sablik Henrik

Sági Erzsébet

Szabó Morka

Szalóki Eszófia

Ternák Lúnde

Alkotók

Vendég:

fotó

rovatvezető

bulvárblokk

főszerkesztő sablikh@gmail.com

illusztráció, korrektúra

dr. Papp László Miklós

mentropia@yahogroups.com

www.mentropia.hu

Kézzel készült.